

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Statsraad S. A. Gjelstrup's

sidste Afhandling,

samt

hans Nekrolog.

Særskilt Aftryk af Tidsskrift for Landøkonomi. November 1859.

Kjøbenhavn.

Thieles Bogtrykkeri.

1859.

Om Opelskning af Frugttræer.

Da jeg i „Tidskrift for Landøkonomi“, 7de Bind 1ste Hefte, havde læst Dr. philos. Vaupells Afhandling om Opelskning af Frugttræer ved Frø, samt de meget lærerige Discussioner om Frugttræ-Avlen i det kongl. Landhuusholdningselskabs Møde af 16de Febr. d. A., bestemte jeg mig til, at imødegaae nogle af de Uttringer og Følgeslutninger, deri fremsattes, forsaavidt min lange Erfaring rækker. Jeg havde skrevet nogle Sider desangaaende, da jeg i No. 20 og 21 af „Ugeskrift for Landmænd“ træffer paa en kort, mere grundig, Afhandling af en Sagkyndig, Gartner Bengien, i samme Anledning. Hans Anførte trænger ikke til Bekræftelse, og jeg har heller ikke saa grundige Kundskaber i eller saa stort Kjendskab til Frugttræ-Avlen, som han; men jeg vil dog anføre Noget, som baade Conferentsraad Forchhammer, Etatsraad Eschricht, Professor Hansen, Dr. Vaupell, Gartner Frisenette, Forstraad Rothe og flere ærede Herrer tildeels have berørt i hine interessante Discussioner, og navnlig D^{hr}. Forchhammer og Eschricht i deraf i Forbindelse dermed optagne Skrivelser — Alt saavidt min Erfaring strækker.

1. Saavel Dr. Baupell som Conferentsraad Forchhammer bevidne, at det er en almindelig Kjendsgjerning i Udlandet, at de tidligere dyrkede fine Sorter Frugter deels udarte, deels forvinde. Hr. Bengien modbeviser, synes mig, dette temmelig klart, hvad mange Sorter angaae. Selv har jeg kun Erfaring herfor siden Aarene fra 1790 til Dato.

Jeg vil tage Exempler af nogle fine Frugtsorter, som jeg har kjendt, navnlig: Gravenstener, Pigeons, Paspomme rouge og blanche, Permain (Sommer og Vinter-), Jordbær- og Hindbær-Æblet, Complet de noble og Kantæblet.

Disse har jeg endnu, paa Kantæblet nær, som Kræft har ødelagt, endog til Espalier; men finder ikke, at de have aftaget i Størrelse eller Velsmag, ei heller Træerne i Sundhed, siden 1811, da de fleste plantedes om Efteraaret. At Kræft viser sig nu som tidligere paa mange, især finere Sorter, f. Ex. Paspommes, begge Slags, er ganske vist; men den udfjæres tidlig og besmøres med en Blanding af Leermergel og Komøg — sjældent uddør et Træ aldeles heraf. Jordbær- og Hindbær-Æblerne lide enkelte Vintre af Frost i Spidserne, ventelig fordi de unge Skud ikke have været tilbørlig modne; men de besjæres da tidligt, indtil smukt Træ viser sig. Min afdøde Svigerfader var født paa Als i 1746, og opholdt sig i sine yngre Aar deels der, deels paa Godser i Nærheden af Kiel. Han var en stor Haveelsker og plantede mange af de nævnte Frugttræer, som han selv nød Frugter af; ogsaa jeg spiste deraf paa Østergaard ved Aarhus, hvor han døde i 1814. Han sagde ofte, at Frugterne i hans Have vare ligesaa velsmagende som paa Als.

2. Af Insecter have mine Træer i de første Aar lidt meget, og især af Knoborme, hvis Weg jeg, skjøndt ikke Insectolog, antager udvikle sig til de bekjendte Snareorme, hvilke især ynede Beenved og Hægebærtræet. Jeg har siden 1820, jevnlig hvert 5te eller 6te Aar, om Foraaret tidlig kalket Stammerne og, saavidt muligt, Topgrenene. Derved er

opnaaet, at Træerne have tabt Mos og den runtkne Bark, og have dannet en smul, sund Bark, og langt færre Insecter have indsunnet sig; men det er intet smukt Syn i en Frugthave. Paa de høieste Grene og Qviste har jeg anvendt en dertil indrettet Bliksprøite. Jeg har i et pomologisk Skrift læst om denne Kalkemethode, og forsøgte den herefter — Skriftet selv erindrer jeg ikke meer.

Af Insecter, som angribe de unge Frugter i deres Spædhed, har jeg lidt meest af den lille Oldenborre, som her kaldes Oldentorre eller Gaasflue, hvilken gjerne, især i magre Egne, fremkommer ved St. Hansdags-Tider, og som, foruden at fortære og bore i de unge ansatte Frugter, ogsaa kunne ødelægge store Strækninger af Græsmarker, ja hvis Larver ofte ere meget skadelige for Græs- og Sædmarker under Forvandlings-Tilstanden. De større Oldenborrer komme i Mai, men sjældnere, og kun med vedholdende østlige Vinde, s. Ex. i Mar. Af disse har jeg engang for mange Aar siden seet i tøndeviis opstillede ved Vesterhavets Kyster, hvor man antog, at de ved en pludselig Vestenvind vare paa deres Tog, som trætte, faldne i Havet. Hvad der har vildledet disse Dyr til at søge saa langt i Vester, hvor ingen Næring gives, vidste man ikke; men jeg og flere antog: at Havets Susen, som i stille Veir meget ligner Skovens Susen, har foranlediget dem til denne mislykkede Reise. I den nordlige Deel af Weile Amt, s. Ex. i Brande, Glve og flere Sogne, gives en Mellemflaag, omtrent dobbelt saa store som Gaasfluer, men meget mindre end de almindelige, store Oldenborrer; de sværme, ligesom Gaasfluerne, ved St. Hansdags-Tider, og denne Mellemflaag har i Mar medio Junii og senere ogsaa viist sig i Mængde her i Egnen. Det meest ødelæggende for Oldenborrer af alle tre Slags ere stærke Regnskyl i disse Sværme-Tider; men dette staaer neppe i menneskelig Magt at bevirke. Men vi have, foruden Redrystning om Morgenen tidlig i Duggen og Opsamlingen

enten paa Lagener, Dækkener eller ombvendte Parapluiier, og Dræbningen af de opsamlede i varmt Vand — endnu et Middel, og dette er: at slaane de Fugle og Dyr, som fortære saavel Oldenborrer som i Særdeleshed alle Slags af disses Larver, hvilke sidste de hyppig søge efter Ploven. Jeg har selv lidt meget ved at bortskyde fra nærliggende store Damme et Slags smaa Tærner, hvilke indfinde sig her strax efter 1ste Mai; jeg var forbitret paa dem, fordi de forfulgte mig og Andre, som passerede Veien mellem Dammene, ligesom og fordi jeg saae, at de hakkede paa Hovederne af de unge spæde Bildællinger og fortærede disses Hjerne. Jeg nedskød derfor mange, endog en Eftermiddag med andre Jagtelkere, 46 Stk. Fuglene formindskedes betydeligt, men mine Larvesamlere bleve herved reducerede til altfor faa. Krager, Alliker, Rævne, Brokfugle og Stære fortære ogsaa mange Larver paa Plovedererne. Alt dette er ogsaa berørt under de nævnte Discussioner. Ræven og Maaren fortære ogsaa flere Slags Oldenborrer, og Muldvarpen deres Larver, hvilket man finder Spor af i deres Udtømmelser.

3. Mon ikke ogsaa Forsømmelse af Jordforbedring om Frugttræerne kan bevirke, at disse sygne og svækkes? Jeg troer at have haft tydelige Beviser herpaa. Vistnok bør man ikke plante Frugttræer uden i passende Jord; men i det Smaa, f. Ex. hos mig, har jeg, hvad Æble- og Pæretræer angaae, plantet de fleste paa meget slet Jordsmon, men da hidført i læsfeviis god Jord i Plantehullerne, som sædvanlig vare af 3 Alens Diameter og $\frac{1}{4}$ Alens Dybde. Men naar Træerne efter 12 til 16 Aars Forløb kom udenfor denne forbedrede Jord, standsede deres frodige Væxt og Frugtbarhed. Jeg gravede da en ny, større Cirkel om den første, bortførte den slette Sandjord, og fyldte den igjen med passende, god Jord, af hvilken jeg da i Tide havde samlet Forraad. Ogsaa har jeg, efter gamle Cjajias Fleischer's Raad i hans Haandbog, anvendt Gjødnings-Vand i

Cirkel-Render, i omtrent $\frac{3}{4}$ til 1 Alens Afstand fra Stammen. Dette har her jevnlig været foretaget om Foraaret, ved at bære Nil-Band fra Saftgruben ved de store Møddinger, og jeg tør bevidne med Held, ligesom og i tørre Sommerne at anvende tilstrækkeligt reent Band i lignende Cirkelrender. Nogle anbefale, at nedlægge Kreaturblood i disse; men dette er jo kun anvendeligt i ganske enkelte Tilfælde og Localiteter. Enhver Plante uddrager jo af Jordsmønnen de for den meest tjenlige Næringsstoffer — endfjeld et stort Frugttræ, som henstaaer paa Jorden i flere Sneese Aar — og derfor troer jeg: at Jordsmønnen maa efter Localforholdene paany forsynes med saadanne Stoffer. Hvorvidt Undladelse heraf kan bevirke og muligen har bevirket nogle Frugtsorters Udartning og Træernes Svækkelse maa jeg overlade mere Sagkyndige at bedømme.

4. I Discussionen omtales ogsaa: at opelske nye Sorter, navnlig af Ublefrugter, ved at opelske Kjerne-stammer og lade disse være usoræblede, indtil Frugterne viste sig som gode eller ikke gode. Conferentsraad Forchhammer oplyste senere i et Brev til Professor Jørgensen, at han havde med Held forsøgt det og erholdt nogle gode Sorter. I Aarene 1798 og 99 saa jeg i Skoven tæt Norden for Haven til Haraldslund ved Aarhus et sjeldent Skovæble af Størrelse som en knyttet Haand, rødt paa den ene, guult paa den anden Side. Smagen var viinsuur og ret behagelig. I Haven selv var intet Træ af den Slags, ei heller har jeg nogensinde seet uden dette ene Træes Frugt. I Bisborggaards Skove, s. Ex. Thronskovens ene Side og den tilgrændsende Majormarks, befandtes en stor Mængde Skovæbletræer, endog saa store, at de kunde give $\frac{1}{2}$ Favn Brænde, som udelukkende blev anvendt til Herkabet's Kaffeovne. Disse bare jevnlig en stor Mængde Ubler. Jeg smagte paa mange af disse; men mellem de mange traf jeg kun paa eet Træ, hvis Frugter smagte godt, men ikke udmærket. Denne Frugt var grøn. Ublet som en Bors-

dorfer af Størrelse, men ikke indtrykt ved Blomster-Årret. Her ved Sindinggaard var et vildt Æbletræ, som 1810 var omblæst og omtrent 50 Aar gammelt. Jeg lod det reise op og understøtte med stærke Stiver. Allerede næste Aar bar det nogle Frugter, og senere i mange Aar stundom fra 6 til 10 Skjæpper. Frugten var rødligbrun, indtrykt ved Blomsterårret, ikke meget stor, holdt sig længe, af sødsuur, behagelig Smag, og vi foretrak den stegt for Løgæbler. Da Kjerneerne af denne vilde Frugt vare meget store, foretrak jeg stedse af disse at lægge til senere Podninger og Copuleringer for den Bomskole, jeg anlagde deels 1812, deels senere. Blandt disse Kjærnestammer lod jeg et Aar nogle henstaae usforædlede, og valgte dertil helst dem, som vare meest frie for Lorne og havde de største Blade. Da disse i 4de Aar bleve omplantede, begyndte de at bære Frugter, omtrent 10 à 12 Aar gamle. Af disse, jeg troer 6 Stk., vare kun 3, som syntes mig værd at lægge til. Det ene sødsuurt som Moderen, men de 2 meget sødere. Alle havde deres Frugter af samme Farve og smukke Skabning som Modertræets. Jeg har dem endnu, og de bære jevnlig godt.

5. Jeg havde fra Amtsprøbst Krarup i Borris hørt og lært, at man ved Rod-Copulationen kunde formere Frugttræer. I Foraaret 1812 prøvede jeg dette med 50 Exemplarer af gule, simple Blommestud, paa hvilke jeg copulerede Reine claudes, som jeg selv yndede meget, og som jeg antog kunde affættes, ligesom flere andre til Salg eller Vortgivelse bestemte Træer. Saavidt jeg erindrede voksede de næsten alle, og 12 beholdt jeg selv. De voksede sparsomt i Træer, men værre var det, at, skjøndt satte i meget god Jord og 3 af dem til Espalier, bare de dog kun yderst lidt Frugt. De ere nu afløste af andre Træer paa eet nær, som er stort og staaer til Espalier mod Vest, men først i Aar ret rigt besat med Blomster og Frugter.

Paa Havetorn pleiede man i Hads og Ring Herreder for over 60 Aar siden at forædle mange Uble-Sorter i Bønderhaverne. Jeg har endnu nogle Exemplarer deraf, som vare pødede omtrent $\frac{1}{2}$ Alen over Jorden. Pødeqvisten er voget meget stærkere end Bildkingen og er vel $\frac{1}{2}$ større i Omfang; men Træerne bære endnu ret godt.

6. Professor Hansen har anbefalet Lue-Plantning, (Hügel-Pflanzung) som Forstændene saameget bruge, og formener at dette skulde forebygge Kræft; ogsaa jeg har for 6 Aar siden været af den Mening, og prøvet det med 12 Træer, som hensattes paa et nyt, vel cultiveret og ikke fugtigt Sted. Træerne forstrev jeg fra en Handelsgartner her paa Vestkanten, som opelster og forædler dem selv. En Alen under Jorden erholdt de et tykt Lag af Muur- og Kalkbrokker; men 3 af dem have dog i Aar viist Tegn til Kræft, og maa udskjæres. — En anden året Taler har ytret: at Draining sandsynlig vilde hjælpe mod Kræft. I 1815 indtog jeg til min Have for Syd og Vst tvende Damsteder, som jeg lod opfylde med let Sandjord, mergle og derpaa kulegrave meget dybt, saa at jeg fik omtrent 8 à 9 Tommer op af Damdyndet. Men da Grunden dog viste sig fugtig, saa lod jeg den, før den Aaret efter beplantedes med vel gjødskede Raal og Kartofler, belægge paa tvende Længder i en Dybde af 3 Fod med Faskiner, og disse dække foroven med ombendte, gamle casserede Tagsteen. Det paafølgende Aar gravedes passende Huller til Frugttræerne, hvilke 1 Alen under Jordfladen i ca. 2 Alens Diameter belægdes med et tykt Lag Kreaturbeen, hvoraf her fandtes mange fra ældre Tider. Da jeg formodede, at Jorden vilde synke betydeligt, især i Hullerne, satte jeg Træerne temmelig overligt, og plantede da Uble- og Bæretæer langs med den østre Gang. De voksede snart til, men lede meget; enkelte Vintre af Sneelag, som formedelst et høit læbelte Østen for stundom dækkede dem til Toppen og knækkede mange Grene, indtil jeg senere hvert Efteraar

opstrammede og indbandt Grenene med stærke Galmfimer til nedsatte stærke Staver; thi at laste Sneen ved Træerne i indtræffende Toveir ødelægger diøse altfor meget. Nu ere Træerne store, voge og bære godt uden Kræft; men jeg skal bemærke, at af de 11 Ubletræer, som plantedes der, vare ingen af de meget fine Sorter, som meest vise Kræft, eller som Grand Richard eller Hindbær-Ublet, hvis unge Slud af og til forfrøse. Først i 1856 og i dette Foraar har jeg ombyttet de ældre Faschin-Grofter, som nu viste mindre Nytte, med Drainrør.

7. Under Discussionerne faldt Talen ogsaa om, at opmuntre Bønderne til Frugttræ-Upl:

- a) ved at lade dem erholde Frugttræer til billige Priser, og
b) ved Exempler.

Hvad angaaer a), da har man bemærket, at ofte solgtes diøse billige Træer af Modtageren, uden at de anvendtes efter Bestemmelsen, hvilket jeg desværre ogsaa har erfaret, og til b), hvad Exempler angaae, da mangle diøse vistnok ikke paa Derne og Østfiden af Jylland, hvor de store Eiendoms-Besiddere alt længe tildeels have givet Exempler; men selv paa Vestkanten af Jylland have Exempler ikke manglet; isærdeleshed har det Kgl. Landhuusholdningselskabs høitærede Præsident, H. Excell. Geheimeraad Tillisch, medens han var Amtmand i Ringkjøbing Amt, paa sine hyppige Reiser seet, at Exempler ikke just mangle; f. Ex. nær ved Vesterhavet paa Nørre-Vosborg og Aaberg; Nordensfor Holstebro, paa frugtbar Jord ved Bolstrup, Qvistrup, Sandberg-Hougaard, Rydhauge; og selv paa mindre frugtbar Jord, saasom ved Høiriis, Møltrup og her ved Sindinggaard ere mangeaarige Exempler givne, uden synderlig Efterlignelse. Skal Bonden anlægge en Frugttræhave, da maa han være i Besiddelse af 2de Ting, nemlig først Ly og dernæst et frugtbart Jordsmøn i tilstrækkelig Dybde, som jeg ikke tør anslaae ringere end

mindst $\frac{1}{2}$ Alen. At tilveiebringe dette kan kun skee ved ligesaa dyb Kulegravning og Paaførsel af god Jord, og hvad Ly angaaer, da maa man, hvor Skove og Bygninger ei frembyde saadant, tilveiebringe dette ved Læbelter af ikke ringere Brede end mindst 25 Alen, hvilket jeg stedse har tilraadet. Passende Træer til dette ere nuomstunder at erholde meget billigt ved Regjeringens Foranstaltninger og nogle Privates Bistand. Jordens Tilberedning hertil kræver kun Kulegravning af omtrent 1 Alens Dybde, passende Valg af Træsarterne, helst de, som reproduceres efter Sneelag eller Kapning — samt Fred for Kreaturer og laade eller Stadefroe Mennesker. Men til begge Dele høre dog foruden Arbeidet ogsaa noget Pengesforstud og et udholdende og stadigt Haab! Er en Frugttræ-Haves Anlæg hos Bonden saa lykkelig, da kan han behøve Hjælp til Trærnes første Plantning og senere til disses Bepfløring. Jeg troer derfor ikke at ret Mange ville indlade sig herpaa.

8. En vigtig Qvæstion under Discussionerne var den: om Frugttræers Cultur i Almindelighed kan betale sig for Bondestanden?

Min Erfaring taler ikke herfor; thi:

- a) I Egne, hvor Frugt er sjelden, borttages altfor Meget af Uvedkommende, ja plyndres stundom i umoden Tilstand. Vor, især den nyere, Lovgivning vil ikke værne synderligt om Fred, hverken for Frugt- eller Gavntræers — altsaa Læbelters Oppløstning. Alle Træer paa offentlige Landeveie ruineres meget ofte saa Dage efter Plantningen.
- b) Man har angivet kun hvert 6te Aar, som rigeligt Frugtaar. Jeg vil dog mene, at hvert 3die Aar kan regnes som et godt, om just ikke rigeligt, Frugtaar; men selv dette er vel lidt til at erstatte Bekostningerne ved en Frugthave.
- c) Naar nu endelig et meget rigt Frugtaar indtræffer, saa skal man have god Affætning af sin Frugt, og hvor-

ledes skeer denne? Jeg troer, at man kan sige sædvanligst paa følgende Maader:

1. Ved at sælge Frugten i raa Tilstand.

Ja, i nogle Egne, f. Ex. i Vester-Jylland føres en stor Deel Frugt til Efteraars-Markederne af Altmænd og andre Optsjebere, som finde Regning ved Kjørselen. Den finder Affætning hos Markedsjogende af de simplere Klæsjer; den er i Almindelighed høist simpel, nedfalden, forstødt og taaler ikke at gjemmes. Ogsaa paa Østeregnen af Jylland og paa Døerne finder Saadant vel Sted.

2. Den store Udførsel søværts, deels til Kjøbenhavn, deels til Østersøen, skeer nok meest fra Hertugdømmeme og disses Der, Noget fra Fyen. Fra Als har tidligere en meget betydelig Deel Frugt været ført til Østersøen og Rusland. Ved et Besøg paa Als i Efteraaret 1834 spurgte jeg en, dengang meget anseet og velunderrettet, Mand om Saadant endnu var Tilfældet; men Svaret lød, at sliq Udførsel var meget aftagen, da man hine Steder nu tildeels selv avlede megen Frugt.

3. Derimod præfede Landmændene der og i tilgrændsende og omliggende Egne nu megen Most i frugtrige Aar. Ved Besøg hos Bønderne paa Als og i Sundeved, saae jeg store Oplag af Most i Fousflager, og paa mit Spørgsmaal, hvorhen dette forsendtes, svarede man: „Det gaaer til Flensborg, der gjør de Biin af det“. Stundom har jeg i et frugtrigt Aar endog i Sjælland, f. Ex. hos den berømte Landøkonom, min gamle Ven Drewsen, da han eiede Agerøhvile, seet en uhyre Masse fine Frugter, tildeels overmodne og nedfaldne, ligge i Gangene i Haven ved denne Gaard, og af ham erfaret, at i dette Aar kunde Nedpakningen og Transporten til Kjøbenhavn ikke betale sig; ligeledes saae jeg samme

- År, at Bønder fra Hads og Ring Herreder førte til Aarhus med tildeels meget gode Æbler og ikke kunde affætte dem, ja at de førte tilbage med dem, og Nogle aflæssede deres Vogne ved Strandsiden, for ei at føre tilbage med fuldt Læs. Sjældnere, men dog undertiden, pressede man Most i disse Egne i det Smaa; men neppe til Salg, hvortil ogsaa, som under Discussionen nævnt, kun bør anvendes udsøgt og vel sorteret Frugt. Men er denne Mostberedning ikke, endog med Omhu foretaget, nogen sund Drif, som en meget sagkyndig Læge der yttrede, saa vil den i Tidens Længde neppe afgive en god Handelsvare.
4. Det Kongl. Landhuusholdningselskab har for mange År siden opfordret til omhyggelig at tørre Frugter; men om mange eller betydelige Præmier ere bundne veed jeg ikke. *)

I min Huusholdning er jeg stedsse forsynet med tørret Frugt af egen Avl, ja har endog anvendt dertil Paspomme blanche, der som bekjendt ikke gjemmes længe; men modent og godt tørret er 'et herligt Æble at bruge. Ogsaa Mai-Kirsebærret er fortrinligt at tørre, og her prøvet og anvendt. Saadan vel tørret Frugt kan gjemmes længere end 1 År; men jeg betvivler, at Salg kan betale sig.

At lave Frugtviin af Ribes og Stikkelsbær var, især under Søkrigen først i dette Århundrede, ikke ualmindeligt, endog her i Jylland; men der vil Sukker til; dette var og er meget dyrt, og Beredningen saaledes neppe lønnende.

Sindinggaard i August 1859.

*) De i sin Tid for denne Industri udlovede Præmier vare ikke betydelige, Concurrencen kun indskrænket og de tilkjendte Præmier som Følge heraf kun faa. Feb.

Nekrolog.

Statsraad Søren August Fjølstrup.

1773—1859.

Han var jevnlig af sine Nærmeste bleven opfordret til at nedskrive sit Levnetsløb, men skjøndt han ikke pleiede at mangle Tid til at udføre, hvad han vilde, fik han dog ikke suldsført dette Arbejde, muligt fordi det ikke har været ham behageligt, ingeniunde fordi det mindede ham om Døden, som han tvertimod i sine sidste Levedage med sand kristelig, længselsfuld Resignation gik imøde, men snarere fordi han ikke yndede, at skulle udelukkende beskæftige sig med sin egen Person og med det, han selv havde udrettet, da han var en Hader af Selvroes. Efter hans Dod fandtes iblandt hans Papirer saaledes kun nogle af ham paabegyndte, egenhændigt nedskrevne Optegnelser, som vi her tillade os at benytte, idet vi deraf give et i det Væsentlige ordlydende Uddrag.

„Jeg er født den 2den September 1773, min afdøde Broder var $\frac{1}{4}$ Aar ældre end jeg. Vore Forældre vare: Hans Fjølstrup, Slotforvalter ved det senere nedbrudte Slot paa Hirschholm, og Sophia Amalia Nestorff, Datter af Postmester H. Min Fader dode nok 1775, hvorefter min Moder flyttede med os, hendes to eneste Børn, til sine Forældre i Kjøbenhavn. I Barndommen bleve vi tidlig underviste af hende og af vor gamle Bedstefader, indtil vi fik en Lærer; senere kom

vi i Lodes Realskole i Pilestræde, hvor vi blandt Andre havde til Lærer den siden saa berømte Schouboe. Han troede at spore taalelig gode Anlæg hos mig, og tilraadede, at lade mig lære Latin, for siden at studere. Dette skeete vel, men ikke førend der, efter en rig barnløs Gjenboers testamentariske Disposition, var tilfalden min Broder og mig hver 1200 Rd., da vi tidligere vare blevene bestemte til Isenframhandel, af hvilken Lære jeg da blev udløst. Saaledes indfattedes jeg i Huset hos en Rector Thornøe i Nyborg, og blev Discipel i den derværende Latinskole, med privat Underviisning i Tydsk og Fransk. Skolen var i den Tid meget berømt, og havde næsten aarlig „Indkaldte“, ja endog i et Aar tre, om jeg huser ret: Hofman (Bang), Erik From og Normanden Jacob Aal. Jeg kom i nederste Klasse, og dimitteredes som Dux i 1794 med laud. Jeg valgte efter nogle Venners Raad at studere Jura. I Sommeren 1795 var jeg med en anden Student i Besøg i Frederiksborg, da den store Ildbrand i Kjøbenhavn spurgtes histude; vi ilede da tilbage til Hovedstaden, hvor vi ankom sildig om Aftenen, og fandt mit Logis i lille Færgestræde i lys Lue; intet var saavidt jeg veed redet af mine Sager. Af mine Stipendier fra Skolen og af min Arv var der neppe 150 Rd. tilbage, og efter Branden blev Alt dyrt i Kjøbenhavn. Jeg maatte da opgive at fortsætte mit Studium og derimod modtage en Huuslærerplads hos Provst Birch i Skjolddelev ved Aarhus, hvem jeg tilligefulde assistere som Prædikestudent. Der var betydelig Aul til Præstegaarden; Provsten havde Hoeghs nylig udkomne Priis-skrift. Jeg læste det og fik Lyst til Landbruget, hjalp at tage Tiende i Høstens Tid og deeltog med mine Elever i flere landlige Syssler. Efter tre Aars Ophold sammesteds kom jeg som Lærer til Østergaard ved Aarhus hos Proprietair Schmidt, der gjaldt for en af den Tids bedste Landmænd. Foruden mit Honorar, som Huuslærer, 60 Rd. aarlig, fortjente jeg lidt ved daglig at undervise et Par Bønderbørn og ved af og til at prædike for Egnens Præster; men at oplægge Noget, og

vende tilbage til Kjøbenhavn for at fortsætte mine Studier, var ikke tænkeligt. Jeg blev tilraadet at søge en Forvalterplads, hvorved Lønnen betydelig vilde blive forbedret. Til en Prøve kom jeg $\frac{1}{2}$ Aar til Demstrup nærved Udbyhøi, hvor jeg bragte istand 6 Aars uafslagne Regnskaber for Overgaard's Frigods, hvorefter jeg antoges til Gods- og Aulksforvalter paa Bisborggaard, hvor jeg var i 3 Aar, og kom senere til Baron Juel paa Refsnæs, hvor jeg tillige skulde være Forvalter over det usolgte Bøndergods, og assistere ved et omfattende Regnskabsvæsen. Min Virkekreds var meget stor og trættende; men jeg havde dog her samlet mig ca. 600 Rd., foruden Bøger og Meubler, tildeels ved Kreaturhandel. Jeg stiftede Venklub med Provst Bagaard i Skelund, gift med en Datter af Hr. Spitzer paa Sindinggaard. Det gav Anledning til, at jeg i Fællesskab med Sidstnævnte i Novbr. 1809 kjøbte denne Gaard, som jeg tiltraadte den 1ste Mai 1810. — Under mit Ophold paa Refsnæs var jeg bleven udnævnt til Befalingsmand ved Kystmilicen i 2det østre jydsk District, efterat have bestaaet i den militaire Exercits; senere var jeg en Tid ansat som Overkystbefalingsmand. Da Kystmilicen ophævedes blev jeg (i 1815) benaadet med virkelig Krigsraads Rang. — I Januar 1810 havde jeg Bryllup med Ida Hedvig Cecilie Schmidt, en Datter af min forrige Principal til Østergaard. Med hende har jeg levet i 42 Aars Ægteskab og havt 15 Børn, deriblandt 4 Gange Tvillinger, af hvilke et Par, to Drengene, vare dødsfødte. — En af mine Sønner blev i 1856, som Anfører for en Troppesafdeling imod et Rebelcorps, studt i Amerika under Træfningen; af mine andre Sønner ere de to yngste — Tvillingbrødre — ilive, den ene: Overkrigscommisair og Regnskabsfører ved 16de Liniebataillon, den anden pers. Capellan i Faaborg. Af mine endnu levende Døtre er en gift med en Præst, og tre med Landeiendomsbesiddere. — Min Hustru bortkaldtes, efter to Aars Sindssvaghed, den 16de Novbr. 1851.

Mine Bestræbelser i Landbruget havde gode Følger, og allerede tidlig lagde man Mærke til dette og til min Havekultur og Træplantning. Et af mine Hovedformaal var strag at virke til en bedre Græsning paa det store Areal af Sandjorder, som her havde, og hvor intet Græs af Naturen fremkom, tjenligt for Huuødyrene. Jeg samlede Frø af flere vildevogende Sorter, af hvilke bedst lykkedes: Fløielsgræs (*Holcus lanatus*), som endog bukkede sig paa de letteste Jorder, og Raigræs (*Lolium perenne*), som vogede enkeltviis ved de bedste Veie; saa og blød Heire (*Bromus mollis*), hvis første Frø jeg samlede paa Kirkegaardsdiget. — I Frøhandelen var saadant Frø, saavidt mig bekjendt, endnu ikke kommet. Ved Udlæg med disse Frøsorter, ved at udlægge Jorden i kraftfuldere Tilstand, idet jeg tog en Kjærv mindre (den medrette saakaldte Udsævningskjærv), ved at dyrke Mængde af Kartofler, som lykkedes overordentligt (fra 15 til 20 Fold, ja derover), ved at vælge en rensende Sæd (Boghvede, Spergel eller Kartofler) til næstsidste Kjærv, og enten nedpløie de første tvende, eller haandgjøbste til de sidste, — fik jeg taaleligt og nærende Græs. Kløveren vilde ikke frem før jeg havde merglet, hvilket jeg umuligt kunde i de første Aar, af Mangel paa Arbejdsfolk, da Mandstabet var i Krigstjenesten og Folkeformereisen ei saa tiltagende som nu.

Før mine Forsøg med og Avl i det Større af Græsfrø vandt jeg det Kongl. Landhuuøholdningselskabs udlovede høieste Præmie, 100 Rd., og fik desuden i flere Aar Tilsagn om aarligt Salg af et stort Quantum af saadant Frø, som skulde uddeles til de skarper Egne i Amtet, hvilket har været og er til megen Nytte for Dyrkerne af Sandmarker og Mosejorder. Mange her i Egnen sælge endog store Quantiteter Græsfrø til andre Egne; navnlig afaaer til Viborg mange Hundrede, ja over 1000 Lispund aarlig.

Udfyllige i den catholske Tid her anlagte Fiske damme lod jeg rense, og to af dem, der laae nærmest ved Gaardens gamle og simple Have, lod jeg i Vinteren til 1812 opfyldte,

kulegrave og deels beplante med Lætræer, meest af El, Birk og Popler, deels indtage til Have, efterat de vare forsynede med Faffiner. Af de vilde Træers Plantning har jeg allerede i mange Aar havt megen Nytte, og i de sidste 10 Aar endog af Ellene kunnet udsauge mange Hjulsælge, Skovblade, Langvogue, Harvebuller, m. m.; af Poplerne er der sauet Planter.“

Her slutte Fjellstrups i hans sidste Levedage nedskrevne Optegnelser, som vi i det Følgende ville søge at fuldstændiggjøre, ved i korte Træk at skildre de vigtigste Momenter af hans mangeaarige fortjensfulde Virken.

I 1815 blev han Eneeier af Sindinggaard, omtrent 3 Mil sønden for Holstebro i en af Landets ringeste Egne, næsten paa alle Sider begrændset af Hedestrækninger. Eendommen har med Tilliggende: 24 Tdr. Hartk., hvoraf de 20 Tdr. Hartk. drives under Gaarden, hvis Areal er 418 Tdr. Land Ager, 140 Tdr. Land Eng og 570 Tdr. Land Hede og Mose. Omtrent $\frac{1}{3}$ af Agerjorden er god Muldjord med Leer til Underlag, $\frac{1}{3}$ lettere Muldjord med Sandunderlag og $\frac{1}{3}$ lavtliggende Muldjord. Da F. tiltraadte Gaarden, var den stadige Besætning kun 14—16 Køer, 1 Tyr, 8—9 Heste og 120 Faar. Nu er Besætningen: 100 Fækreaturer, 13 Heste, 190 Merinosaar og c. 100 danske Faar. I de sidste meget tørre Aar indskrænkede F. Kreaturholdet af Frygt for ikke at skulle kunne fodre rigelig; men han havde ogsaa iaar 2 store Foderhæns tilovers fra ifjor, dem han dog ikke solgte, da han aldrig afhændede af sin Fodermasse, for at kunne desmere forsøge Gjødningen. — Han var en af de første Landmænd i Jylland, der lagde Bind paa finuldede Faar af Merinoracen, hvis Forædling i de sidste Aar fremmedes ved Anskaffelse af Tillægsdyr fra Skæriet paa Næsgaard paa Falster. Udprisernes Dalen i Forbindelse med Sygdom blandt Moderfaar og Lam, bestemte ham iøvrigt til at indskrænke sit Faarehold og udvide sit Meieri. De sidste Faar, som i mange Aar have været paa Gaarden, ere af et større uldrigt

Slags; Hederne yndes formedelst deres gode Hulb. til Slagting og velsmagende Kjøb.

Af de til Gaarden oprindeligen hørende Hede- og Kjørjorder har F. opdyrket et betydeligt Areal, formodentlig mere end Halvdelen; men da de Jorder, som laae beqvemest for Driften, vare opdyrkede, kjøbte han en Nabogaard, Ornhoved, hvor han vel efterhaanden har opdyrket over 100 Edr. Land. Paa de under Ploven indtagne Mosejorder lyffedes Hvede meget godt; deraf dyrkede han ikke Lidet til Salg, og Dienvidner forsikre, at hans Hvedemark kunde iaar maale sig med Hvedeagre i Marsten, ligesom Sindinggaards Afgrøder i det Hele pleiede at udmærke sig som de yppigste i Eggen. Man saae iaar neppe frodigere Haverter end paa denne Gaards Mark. Rapsen, som han dyrkede i nogle faa Aar, lyffedes ogsaa godt, men han fandt dog bedre sin Regning ved at dyrke Hvede og Rug.

Ved dyb Pløining, omhyggelig Behandling, en efter Jordens Betskaffenhed afsaaset Driftsmaade, Anvendelse af Mergel og animalst Gjødning, sikrede F. sig i Almindelighed gode Afgrøder af Korn og Græs, selv i vanskelige Aar, naar der i Eggen klagedes over Misdvægt. Den flydende Gjødning samlede han med Omhu og anvendte den, hvor den meest behøvedes. Som Gjødningsfurrogat brugte han at nedpløie grønne Afgrøder, især af Boghvede og Spergel. Han var iblandt den Egns Agerdyrkere en af de første, som benyttede Grstirpator, Hypeplø og andre arbejds sparende Agerdyrkningsredskaber. — Stadigt fulgte han med Tiden, prøvede gjerne det Nye, og Resultaterne af mange af ham i landoekonomisk Retning foretagne Forsøg, ved hvilke hans Kundskaber i Botanik og andre Agronomien vedrørende Fag kom ham til god Nytte, har han offentliggjort.

For Havedyrkning og Træplantning viste han stedse en levende Interesse, forenet med Indsigt og Udholdenhed, hvorom Gaardens nærmeste Omgivelser noksom bære Vidne. Dens Have, paa ca. 4 Edr. Land, er overalt kulegravet, merglet og

gjødsket, og prangede med en riig Blomsterflor, udsøgte Frugttræer, tildeels i Espaliers, samt mange Busk- og Havevæxter, og den kappedes i Skjønhed og Frugtbarhed med de bedstholdte Haver i Landets gode Egne. — Til Beplantning med vilde Træer valgte han kun den fletteste Jord, som var uskiftet for Agerdyrkning; jevnlig maatte han gjennembryde Åhlen for at sikke de unge Planter en frodigere Vægt. Hans Plantager indtage nok ca. 25 Tdr. Land, og ere en sand Prydelse for denne træløse Egn, hvor man ellers i Reglen savner den Hyggelighed, som slige vellykkede Anlæg give Stedet. Sine med Kyndighed og Omhu pleiede Planteskoler benyttede han ikke blot til egen Brug, men mange Tusinde Planter, især af Naaletræer, ere derfra uddeelte for det meste gratis til Egnens Bønder og Andre.

Hans planmæssige sammenlignende Forsøg for at udfinde de tjenligste Fremgangsmaader ved Dyrdyrkning af raae Jorder, efter disses forskjellige Bestaaffenhed, sandt opmuntrende Paa- skjønnelse hos det Kongl. Landhuusholdningselskab, som for endeel Aar siden dertil ydede ham et temporairt aarligt Pengebidrag. — Af de under dette Selskab tjenende Landvæsenlærlinge var efterhaanden et Antal af 20 regelviis anbragt paa Sindinggaard i Løbet af Aarene 1821—1833.

De Mange, der i Tidens Løb have besøgt denne Gaard og glædet sig ved her at finde et gjestfrit og behageligt Hjem, maatte, især naar de kom fra fjernere Egne, for en Deel tilbagelægge Veien igjennem ubeboede Landstrøg, hvor Lyngens Herredømme endnu ikke er besejret, og hvor Sindet og Diet frastødes af den triste Genformighed, og de kunne ei andet end sande, at paa dette Sted er saa at sige skabt en smilende Dase i Ørkenen, som Følge af de store Forbedringer og For- skjønnelser, Eiendommen har modtaget i Fjeldstrups lange Besiddelsestid, og ved hvilke aabenbarer sig hans sjeldne Driftig- hed, forenet med Smag og med Sands for at knytte det Behagelige til det Nyttige, saavidt Forholdene tilstedede det. Men de, der nu beskue de herlige Frugter af hans Jdræt, og ikke

have kjendt det gølge Ode, hvoraf de for Størsteparten ere fremtryllede, gjøre sig ei let nogen klar Forestilling om de Hindringer og Vanskeligheder, som her vare at bekæmpe, den Energi og Udholdenhed, som her vare fornødne, og de Savn F. var underkastet, især i de for Landmanden vanskelige Aar 1820—1830, idet han manglede tilstrækkelig Driftskapital og var Forsørger for en talrig Familie. De Resultater, der desuagtet ere vundne, maa saameget mere vække Beundring.

De følgeværdige Exempler, som F. fremstillede for andre Agerbrugere, fandt Efterligning blandt Egnens Beboere og have saaledes udøvet en høist gavnlig Indflydelse til at bringe Jordbruget i Opkomst i Hammerum Herred. — Hedeculturen betragtede han paa en Maade som sit Livs Opgave, og tænkte aldrig ret for Alvor paa at flytte fra Sindinggaard, skjøndt han fuldtvel indsaae, at han kunde have gjort heldigt Eien- domskjøb i Landets bedre Egne.

Ogsaa i det offentlige Liv udfoldede F. en betydningsfuld Virksomhed. Han deltog, efter Kongl. Befaling, i den Forsamling af oplyste Mænd, som i 1832 holdtes i Kjøbenhavn, for at omhandle de forberedende Skridt til Stænderinstitutionens Indførelse, og senere som Kongl. Deputeret i Jyllands Stænderforsamlinger i 1836, 1838 og 1840, samt fremdeles som folkevalgt Deputeret i sidstnævnte Forsamlinger i 1842—1846. I 1836 og 1838 var han Medlem af 27 Comiteer og Referent i 10 af disse. I 1846 var han Alderspræsident. Hans Utrættelighed ved Stænderne vil sikkert endnu erindres i Viborg, hvor den gamle Mand tidlig hver Morgen saaes at arbejde ved Ugs i sit Værelse. — Fra 1826 til 1843 var han Landvæsens- og Tiendecommissair.

I 1826 udnævntes F. til Justitsraad. Paa det Kongl. Landhuusholdningselskabs Indstilling blev han, tilligemed en anden fortjent Landøkonom i Ringkjøbing Amt, Provst J. B. Krarup, dengang i Veirum (norden for Hølstebro), i 1829 udnævnt til Ridder af Dannebrogen, og i 1842 benaadedes

han med Dannebrogsmændenes Hæderstegn. I 1857 udnævntes han til Statsraad.

J. var Forfatter af følgende Skrifter:

Veiledning til et godt Jordbrug for den danske Bondestand. Borris 1821.

Forsøg til en Haandbog for den danske Landmand. Viborg 1826.

Tillæg og Bemærkninger til Ahildgaards og Viborgs Veiledning til en forbedret Faareavl i Danmark. Kjøbenhavn 1827.

Endeel jydsk Landmænds Mening om Væddelsø, Fuldblod, jydsk Racer og Stutteri-Besigtelses-Præmierne, fremsatte paa egne og Fleres Vegne. Viborg 1832. (Jevnsfør Maanedsskrift for Hesteavl og Hestehold, IV 38—43).

Afhandling om Bønderhavers Anlæg. Meddeelt Holstebro og Omegn's landoekonomiske Selskab og udgivet af samme. Viborg 1842.

Jovrigt har J. leveret endeel Bidrag til Drevsens landoekonomiske Tidender, Tidsskrift for Landoekonomi, Ugeblad for den danske Bonde og E. Møller-Holst's Ugeskrift for Landmænd, saavel som til Berlingske Tidende og andre Aviser. Afskillige Artikler leverede han uden Navn, under Mærket Jp. eller n. n. u. (nihil nisi utile — Intet uden Nyttigt). — Ved Udarbejdelsen af den af det Kongl. Landhuusholdningsselskab i 1833 udgivne statist. oekon. Beskrivelse over Ringkøbing Amt ydede han med største Medenhed betydelig Bistand, hvorved hans noie Localkjendskab kom til væsentlig Nytte.

I det Hele offrede han villig og uegennyttig sin Tid og sine Kræfter til at fremme almeengavnlige Foretagender. Saaledes deeltog han i 1820 i Oprettelsen af et landoekonomisk Selskab for Holstebro og Omegn, hvilket Samsunds Medbestyrer han var i endeel Aar; for at paastjønne hans nidkjære Virken i denne Egenkab, valgte det ham i 1838 til sin Væredirecteur. — I Discussionerne i de danske Landmænds-

forsamlinger tog han levende Deel, sin fremrykkede Alder uagtet. — Hans Fædrelandsfind ledede ham til, med Lyst og Iver, ofte med Opoffrelse og Tilfidsættelse af personlig Bequemmelighed, at omfatte og udføre, hvad der kunde befordre hans Egn eller hans Fødelands Velvære, snart ved Gjering, snart ved Skrift og Tale.

Hans Indsigt, Erfaring og Hjælpsomhed gjorde ham til Manges Raadgiver; blandt Bønderne var hans Ord et Evangelium, og mangen Retstrætte har han afværget. Hans Forslag i de jydke Stænder om Selveiendoms og Arvefæstes Fremme tyder paa hans Interesse for Bøndestændens Lær. Men ikke blot i Raad, ogsaa i Daad, viste han sin Beredvillighed til at tjene sine Medmennesker. Da han i 1836 havde den Lykke at vinde det største Lod i Klasselotteriet, var Nøden i Hammerum Herred og Omegnen stor blandt Bønderne; thi efter flere uheldige Aar havde Stormen i August 1835 tilintetgjort de lovende Afgrøder, saa at sandsynligviis mangen Bonde var gaaet fra sin Gaard, naar han ikke var bleven hjulpen. Dette var Fø. første Tanke, da Lykken havde været ham gunstig. Efterat have betalt sin Gjæld, udlaante han, imod ordinaire Renter og uden i fjerneste Maade at ville gjøre sig selv Fordele, henvend 30,000 Rd. paa Prioriteter i Eiendomme i sin nærmeste Egn, og formaaede Bønderne til itide at indløse deres Bankhestelser. Skjøndt disse Udlaan vel neppe altid vare uden Risiko, var han dog saa heldig at komme skadesløs derfra.

Hans rastløse Virksomhed viste sig hver Dag i hans Hjem og svigtede ham end ikke i hans høie Alderdom. Han var altid først oppe og sidst i Seng, stedsse bestjættiget; derfor kunde ingen Forvalter, Medhjælper eller Lærling ret fyldestgjøre ham, men derfor blev han ogsaa ofte miskjendt som en streng og vanskelig Foresat, uagtet han var baade human og omgængelig, ligesom han i sin hele Væren var jevn og fordringsfri, hjemme og ude. — Han var billig i sine Domme, besteden og tilbageholden i sin Optræden, og unddrog sig helst

fejrlige Lag, naar han anede, at man vilde vise ham Hyldest. Han misbrugte ingenfinde den Naade og Opmærksomhed, der vistes ham, naar han fremtraadte for sin Konge, hvem han altid var en tro hengiven Tjener. Frederik den Sjette spurgte ham engang, om han ikke havde noget Ønske, som Kongen kunde opfylde. Han svarede: Deres Majestæt har i Søndermarken og paa Jægerspris nogle Sølvpopler, et Træ, jeg meget ynder; maaskee turde jeg ubbede mig nogle deraf. Hs. Majestæt stude og gav sit: Ja. Ifølge Kongelig Ordre modtog F. derpaa 300 Stk. unge Sølvpopler. Senere fik han ved Christian den Ottendes Bevaagenhed det dobbelte Antal deraf. Sidste Gang F. nød den Ære at tale med Kongen, var ved Frederik den Syvendes Nærværelse i Herning i Sommeren 1857; efter Kongens egen Opfordring fik han Plads ved Hs. Majestæts Side under Taflet, hvor Kongen og Andre underholdt sig et Par Timer med den endnu aandskarste alderstegne Olding.

F. fattede hurtigt og klart, fulgte med Opmærksomhed Dagens Begivenheder i og udenfor sit Erhverv og vilde gjerne vide Bested om Alt; kunde derfor ogsaa for det meste give den igjen. Med forandrede Forhold gjorde han sig snart fortrolig. Hans Indsigter, Vid og Livlighed vandt ham Belyndere i alle Samsundsklasser. Det mundtlige og skriftlige Ord havde han godt i sin Magt; ved Skjemt og Sang forstod han at bringe Liv og Munterhed i selstabelige Kredse, hvor han stundom gav vakkre Veilighedsdigte tilbedste. Sin Belvillie for gamle Venner fjern og nær bevarede han troelig.

Hans levende Interesse for Landvæsenet kældedes ingenlunde med Aarene. I Efteraaret 1852, i sit 80de Aar, foretog han en Reise til Campinen i Belgien, for paa selve Stedet at gjøre sig bekendt med den sammesteds, i storartet Maalestok, iværksatte Hebeopdyrkning, Engvanding og Træplantning. Om sine Jagttagelser herover, saavel som undervejs paa Frem- og Tilbagereisen, leverede han i Tidsskrift for Landøkonomi, 14 B. 3 H., en Beretning efter sin Hjemkomst.

Som en gudhengiven Mand bseiede han sig med kristeligt Taalmod under umilde Tilstikfelses; klagede aldrig, men stode trogt paa Forsynet igjennem Livets Vexlinger. Hans Valgsprog var: Ora & labora — Feed og arbeid — og Gud velsignede hans Gjerning.

Endnu den sidste Dag, før han lagdes paa Dødsleiet, havde han virket i sin Gjerning og været samlet med mange af Omegnens Beboere; den 1ste Septemder, om Estermiddagen Kl. 6, kom han hjem, munter og veltilfreds; faa Minutter efter fik han et apoplectisk Anfald, som den 5te s. M. gjorde Ende paa hans daadrige Liv, tre Dage efter at han havde fyldt sit 86de Aar. Han havde saa ofte ønsket: at maatte døe inden hans Aandskraft fløvedes, eller hans Syn, der i de sidste Aar var meget svækket, gif aldeles tabt, — uden langvarigt Sygeleie og inden Sindinggaard skiftede Besidder; — alle disse Ønsker bleve opfyldte. — Han fandt nu den Hvile, hvortil han, omsider mere og mere førende Aarens Byrde, begyndte at stunde, efter et velanvendt gavnrigt Liv, der vandt ham Samtidens Paastjønneise og et hæderligt Eftermæle.

J. C. S.